

Výzva k řešení problému změny klimatu

**Doporučení Mezinárodní pracovní skupiny
pro změnu klimatu**

Leden 2005

překlad dokumentu
MEETING THE CLIMATE CHALLENGE

Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu

Rt Hon. Stephen Byers MP
(Velká Británie)
Spolupředseda

Sen. Olympia Snowe
(USA)
Spolupředseda

Hon. Bob Carr MP (Austrálie)

Professor John P Holdren (USA)

Dr Martin Khor Kok-Peng (Malajsie)

Nathalie Kosciusko-Morizet MP (Francie)

Dr Claude Martin (Švýcarsko)

Professor Tony McMichael (Austrálie)

Jonathon Porritt CBE (Velká Británie)

Adair Turner (Velká Británie)

Dr Ernst Ulrich von Weizsäcker MdB (Německo)

Professor Ni Weidou (Čína)

Hon. Timothy E Wirth (USA)

Cathy Zoi (Austrálie)

Odborný poradce:

Dr Rajendra K Pachauri (Indie)

© Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu, 2005

Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu

Meeting the Climate Challenge
Doporučení Mezinárodní pracovní skupiny pro změnu klimatu

ISBN 1 86030 264 5

První vydání, Leden 2005

The Institute for Public Policy Research
30–32 Southampton Street
London, WC2E 7RA
www.ippr.org

The Center for American Progress
1333 H Street, NW
10th Floor
Washington, D.C. 20005
www.americanprogress.org

The Australia Institute
Level 1, Innovations Building # 124
Eggleston Road
Australian National University
Canberra ACT 0200
www.tai.org.au

Obsah

Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu.....	2
Předmluva	5
Shrnutí hlavních doporučení	6
Úvod	8
1. Dlouhodobý klimatický cíl	10
2. Globální rámec pro závazky po roce 2012.....	12
3. Partnerství v oboru technologie a obchodování	15
4. Celosvětové prosazení energetiky budoucnosti produkující nízké množství oxidu uhličitého	19
5. Usnadnění adaptace na změnu klimatu.....	21
6. Informování o změně klimatu	23
Příloha A: Úkoly pracovní skupiny	27
Příloha B: Členové pracovní skupiny	
Příloha C: Sekretariát pracovní skupiny	
Poděkování	

Předmluva

Drtivá většina mezinárodních vědců a zpráv procházejících kritickou recenzí potvrzuje, že změna klimatu je vážnou a rostoucí hrozbou. Žádná země, bez ohledu na svoje bohatství, nebude imunní vůči extrémním výkyvům počasí a zvyšování hladiny oceánů, ke kterým podle předpovědí vědců dojde, pokud budeme nečinní.

Snížením antropogenních emisí oxidu uhličitého a jiných skleníkových plynů, které jsou v současné době vypouštěny do atmosféry, můžeme zmírnit změnu klimatu a zároveň získat reálnou možnost jak zvýšit energetickou bezpečnost a podpořit technologickou modernizaci, která bude jak ekonomická tak šetrná k životnímu prostředí. Vývoj čistých technologií získávání energie, šetrných z hlediska klimatu, bude poskytovat nové podnikatelské příležitosti a nové cesty k prosperitě jak pro rozvinuté tak i pro rozvojové země.

Jelikož jsou ale příčiny změny klimatu globální, lze na tuto výzvu odpovědět, jedině pokud budou spolupracovat všechny země světa. Související politická jednání jsou složitá, věříme ale, že pokrok je možný.

Pro nalezení řešení, jak postoupit kupředu, vytvořila tři významná seskupení odborníků - Institut pro výzkum veřejné politiky ve Velké Británii, Centrum pro pokrok Ameriky ve Spojených státech amerických a Australský institut - Mezinárodní pracovní skupinu pro změnu klimatu (International Climate Change Taskforce). Jedná se o jedinečný případ mezinárodní spolupráce, která jde napříč různými stranami a odvětvími a podílejí se na ní vedoucí osobnosti z veřejných služeb, vědy, ekonomiky a občanské společnosti jak z rozvinutých tak z rozvojových zemí.

Doporučení pracovní skupiny se týkají všech vlád a politiků celého světa. Jsou zveřejňována v roce, kdy skupině G8 a Evropské unii předsedá Velká Británie. Premiér Velké Británie Tony Blair slíbil, že během tohoto předsednictví učiní změnu klimatu prioritou jednání, jako jednu z nejzávažnějších a nejdalekosáhlejších výzev dvacátého prvního století. Je to rovněž rok, ve kterém vstupuje v platnost Kjótský protokol a státy zahajují diskuse o budoucích globálních krocích ve věci změny klimatu.

Váha našich doporučení spočívá v tom, že jsme byli schopni dojít ke vzájemné shodě. Našli jsme cestu pro zapojení všech zemí do společné činnosti ve věci změny klimatu, a to včetně zemí, které nejsou vázány Kjótským protokolem, a hlavních rozvojových zemí. Nebyli jsme schopni zvážit všechny aspekty tohoto komplexního problému, ale tato zpráva není naším posledním slovem. Během letošního roku plánujeme zveřejnit zprávu, která naše doporučení dále rozpracuje.

Věříme, že naše návrhy se mohou stát základem budoucí činnosti a plánem, jak postupovat dopředu. Cíl stojí za to - zanechat všem našim dětem svět stejně bohatý na život a příležitosti jako byl ten, který jsme zdědili. Ale času je málo. Pokud máme vyhrát boj proti změně klimatu, jsou naše akce nutné nyní.

Rt Hon. Stephen Byers, poslanec
spolupředseda

senátorka Olympia J. Snowe
spolupředsedkyně

Shrnutí hlavních doporučení

1. Je potřeba stanovit dlouhodobý cíl zabránit zvýšení globální průměrné teploty o více než 2 °C (3,6 °F) nad úroveň před průmyslovou revolucí, aby se snížil rozsah a závažnost dopadů změny klimatu.
2. Je potřeba přijmout globální rámec, který bude stavět na Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu (UNFCCC) a Kjótském protokolu a umožní, aby se všechny země v období po roce 2012 na globální úrovni podílely na společné činnosti ve věci změny klimatu, na spravedlivém základě a na základě společných, ale diferencovaných, odpovědností.
3. Vlády zemí skupiny G8 musí vytvořit národní standardy obnovitelného portfolia, aby v roce 2025 vyráběly alespoň 25 % elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, přičemž u některých vlád zemí skupiny G8 jsou nutné vyšší cíle.
4. Vlády zemí skupiny G8 musí do roku 2010 zvýšit nejméně dvojnásobně svoje výdaje na výzkum, vývoj a předvádění pokročilých technologií získávání energie, které vykazují vysokou energetickou účinnost a produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, a současně přijmout pro blízké období strategie rozsáhlého rozšíření existujících technologií, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec.
5. Země skupiny G8 a ostatní významné ekonomiky, včetně rozvojových zemí, musí vytvořit skupinu pro klima G8+, jejímž úkolem bude prosazovat technologické dohody a související iniciativy, které povedou k velkým snížením emisí.
6. Země skupiny pro klima G8+ musí souhlasit s přesunutím svých zemědělských dotací z potravinářských plodin na biopaliva, zejména biopaliva získávaná z celulóзовých materiálů, za současného uplatnění vhodných pojištění zajišťujících podporu trvale udržitelných způsobů obhospodařování, ochranu kulturně a ekologicky citlivých území a ochranu biodiverzity.
7. Všechny rozvinuté země musí zavést závazné národní systémy upravující strop pro emise oxidu uhličitého a upravující obchodování s nimi a vytvořit tyto systémy tak, aby byla možná jejich budoucí integrace do jediného globálního trhu.
8. Vlády musí odstranit překážky a zvýšit investice do obnovitelných zdrojů energie a do technologií a praktik vykazujících vysokou energetickou účinnost prostřednictvím opatření jako je odstranění dotací do fosilních paliv a vyžadování toho, aby agentury pro exportní úvěry a multilaterální rozvojové banky uplatňovaly v případě projektů, které podpoří, minimální standardy účinnosti nebo náročnosti z hlediska produkce oxidu uhličitého.
9. Rozvinuté země musí dodržet existující závazky týkající se poskytování vyšší finanční a technické podpory, která pomůže zranitelným zemím adaptovat se na změnu klimatu, včetně závazků přijatých na sedmé konferenci členských stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v roce 2001, a usilovat o vytvoření mezinárodního kompenzačního fondu pro podporu zmírňování katastrof a zvyšování připravenosti na ně.

10. Vlády, které se zavázaly k akci ve věci změny klimatu, musí zvyšovat veřejnou informovanost o tomto problému a budovat veřejnou podporu politik týkajících se klimatu tím, že se zavážou poskytovat značné dlouhodobé investice do efektivních aktivit pro informování o otázkách klimatu.

Úvod

V zabránění nebezpečné změně klimatu musí být spatřován předpoklad prosperity a společenské dobro, podobně jako je tomu v případě národní bezpečnosti a veřejného zdraví.

Změna klimatu představuje jednu z nejzávažnějších a nejdalekosáhlejších výzev, před kterými lidstvo ve dvacátém prvním století stojí. Vědci z celého světa, v čele s Mezivládním panelem pro změnu klimatu, se shodují na tom, že globální teplota se zvyšuje a že hlavní příčinou je akumulace oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů v atmosféře v důsledku lidské činnosti.¹ Vědci se rovněž shodují na tom, že hrozba, před kterou stojíme, bude v nadcházejících desetiletích narůstat.²

Je pravděpodobné, že pokud se nám tváří v tvář této hrozbě nepodaří zmobilizovat, zaplatíme velmi vysokou cenu. Samotné ekonomické náklady budou velmi vysoké v důsledku toho, že extrémní výkyvy počasí, jako sucha a povodně, budou více ničivé a častější, komunity, města a ostrovní státy budou poškozeny nebo zaplaveny zvyšující se hladinou moří a bude narušena zemědělská produkce.³ Sociální a lidské náklady budou pravděpodobně ještě vyšší a budou zahrnovat velké ztráty na životech, šíření nebo zhoršování chorob, přesun populací, geopolitickou nestabilitu a zřetelné snížení kvality života.⁴ Vlivy na ekosystémy a biodiverzitu budou pravděpodobně rovněž drtivé.⁵ V zabránění nebezpečné změně klimatu musí být tudíž spatřován předpoklad prosperity a společenské dobro, podobně jako je tomu v případě národní bezpečnosti a veřejného zdraví.

Naproti tomu náklady na provedení promyšlené, účinné akce jako odpovědi na výzvu změny klimatu by měly být zcela zvládnutelné. Taková akce nemusí podkopat životní standardy.⁶ Navíc tím, že zahájíme akci nyní a vytvoříme dlouhodobý režim politiky týkající se změny klimatu, můžeme zajistit, že přínosů plynoucích z ochrany klimatu bude dosaženo s nejnižšími náklady.

Změna klimatu, energetická bezpečnost a naléhavá potřeba zvýšit přístup chudých lidí světa k moderním energetickým službám vytváří enormní potřebu účinnějších alternativ dodávání energie, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec. Potřebujeme ve dvacátém prvním století transformační technologickou revoluci, která bude zahrnovat vývoj a rychlé zavádění čistších technologií v odvětví energetiky a dopravy. Pomocí snižování emisí skleníkových plynů a zavádění nových technologií šetrných z hlediska klimatu mohou firmy vytvářet pracovní místa a zahájit novou éru ekonomické prosperity.

Politické a ekonomické úsilí, které k tomu bude nutné vynaložit, je sice velké, ale reálně možné. Mnohé z technologií, které potřebujeme ke snížení emisí skleníkových plynů – technologií, které využívají energii s vyšší účinností a získávají ji z obnovitelných zdrojů – již existují. Jsou k dispozici, jsou finančně dostupné a jejich využití by mohlo být v tuto chvíli ohromným přínosem. Současně by přitom zvyšovalo energetickou bezpečnost a stimulovalo inovaci. U dalších technologií je nutný dlouhodobý vývoj, ale pro ty země a firmy, které se rozhodnou postupovat rychle, existuje reálná možnost, že v tomto technologickém obratu dosáhnou úspěchu. Podobně země a firmy, které těchto příležitostí nevyužijí, se brzo dostanou daleko za své kon-

kurenty, kteří již budou dopracovávat detaily svých strategií jak soutěžit ve světě, ve kterém bude omezena přípustná produkce oxidu uhličitého.

Vlády již začaly spolupracovat na řešení hrozby změny klimatu na základě Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) z roku 1992 a Kjótského protokolu, který vstupuje v platnost v únoru 2005. Nicméně rozsah mezinárodních akcí, které byly dosud realizovány nebo se k nim státy zavázaly, představuje pouze začátek. Cíl Velké Británie snížit emise skleníkových plynů o 60 % do roku 2050 je vzorovým příkladem vládního závazku a ilustruje rozsah změny, které je potřeba dosáhnout.

Aby nebyla vyloučena možnost stabilizace klimatu a zabránilo se nebezpečné změně klimatu, musí být nyní zahájeny různé akce ke snížení globálních emisí. Zásadní je zajištění odpovídajících a spravedlivých budoucích závazků k činnosti od všech rozvinutých a rozvojových zemí, na základě jejich společných, ale diferencovaných odpovědností. A jelikož rozvojové země jsou dosud nejméně zodpovědné za změnu klimatu a přitom jsou touto změnou nejvíce zranitelné, mají rozvinuté země povinnost pomoci jim v akcích na jejím řešení.

Pro navržení cesty vpřed byla na výzvu tří významných organizací zabývajících se veřejnou politikou – Institutu pro výzkum veřejné politiky, Centra pro pokrok Ameriky a Australského institutu – vytvořena Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu, tvořená předními vědci, úředníky z veřejné sféry a zástupci komerční sféry a nevládních organizací. Cílem pracovní skupiny bylo vytvořit návrhy, jak upevnit výsledky, kterých bylo dosaženo na základě Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a Kjótského protokolu, a jak na tyto výsledky navázat, s cílem zajistit z dlouhodobého hlediska účinné řešení problému změny klimatu. Při své práci se pracovní skupina dvakrát sešla, ve Windsoru ve Velké Británii a v Sydney v Austrálii. Zkoumali a probírali jsme tam podrobné výzkumné zprávy připravené sekretariátem pracovní skupiny, který byl zajištěn třemi zakládajícími organizacemi.

Doporučení pracovní skupiny jsou určena všem vládám a politikům z celého světa. Zvláštní důraz je nicméně kladen na poskytnutí nezávislého poradenství vládám zemí skupiny G8 a Evropské unie, v souvislosti s tím, že oběma těmito organizacím v roce 2005 předsedá Velká Británie a premiér Tony Blair slíbil, že během tohoto předsednictví učiní řešení změny klimatu prioritou. Doporučení jsou rovněž prováděna ve světle toho, že v roce 2005 začínají mezinárodní vyjednávání o budoucích společných akcích ve věci změny klimatu a je nutné zapojit do činnosti vlády těch industrializovaných zemí, které neratifikovaly Kjótský protokol.

Doporučení pracovní skupiny jsou uvedena na následujících stranách.

1. Dlouhodobý klimatický cíl

Jako dlouhodobý cíl navrhujeme zabránit zvýšení průměrné globální povrchové teploty o více než 2 °C nad úroveň před průmyslovou revolucí.

Základem mezinárodních akcí pro řešení změny klimatu zůstává Rámcová úmluva OSN o změně klimatu. Jejím konečným cílem, na kterém se shodlo 189 států, včetně všech hlavních rozvinutých a rozvojových zemí, je dosáhnout "stabilizace koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úrovni, která zabrání nebezpečnému antropogennímu ovlivnění klimatického systému."⁷ Nicméně i deset let poté, co Rámcová úmluva OSN o změně klimatu vstoupila v platnost, není tento cíl stále podrobněji definován.

Pracovní skupina se shodla na tom, že pro zajištění adekvátnosti příštího kola závazků na základě globálních vyjednávání ve věci klimatu v rámci OSN, jakož i státních politik ve věci klimatu a rozhodnutí průmyslových kruhů a institucionálních investorů, je nutné stanovení dlouhodobého klimatického cíle. Pracovní skupina tudíž doporučuje, aby vlády přinejmenším zahájily na úrovni jednotlivých států proces k dosažení dohody ohledně národního dlouhodobého cíle. Měly by se rovněž zavázat k tomu, že budou podporovat zahájení politických vyjednávání ohledně stanovení globálního dlouhodobého cíle, která budou logicky probíhat pod patronátem procesu OSN, jakmile bude dosaženo jejich dostatečné podpory. V obou případech bude nezbytný rázný a spravedlivý program pro dosažení tohoto cíle.

Doufáme, že takovéto procesy budou probíhat, a zkoumali jsme, jaký dlouhodobý klimatický cíl by nejlépe splnil kritérium stanovené Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu. Ačkoli i ta nejmenší změna klimatu s sebou nese rizika a mnohé komunity, jako komunity v arktických oblastech a nízko položených ostrovních státech, již nyní nesou její nepříznivé dopady,⁸ vědecké důkazy svědčí o tom, že existuje určitá prahová hodnota zvýšení teploty, nad kterou se rozsah a závažnost dopadů změny klimatu strmě zvyšuje.⁹ Nikdo nemůže s jistotou říci, jak je tato prahová hodnota vysoká, důležité však je, že jsme nyní provedli její odhad na základě nejlepších dostupných vědeckých informací.

Na základě rozsáhlého přehledu relevantní odborné literatury navrhujeme jako dlouhodobý cíl zabránit zvýšení průměrné globální povrchové teploty o více než 2 °C (3,6 °F) nad její úroveň před průmyslovou revolucí (za kterou je považována úroveň v roce 1750, kdy se koncentrace oxidu uhličitého (CO₂) poprvé začaly znatelně zvyšovat v důsledku lidské činnosti).¹⁰

Při překročení úrovně 2 °C výrazně rostou rizika pro lidské společnosti a ekosystémy. Je například pravděpodobné, že průměrné zvýšení teploty přesahující tuto hodnotu s sebou přinese podstatné ztráty v zemědělství, výrazné zvýšení počtu lidí ohrožených nedostatkem vody a rozsáhlé nepříznivé dopady na zdraví.¹¹ Globální průměrné zvýšení teploty o více než 2 °C by rovněž mohlo ohrozit velmi vysokou část korálových útesů světa a způsobit nezvratnou změnu důležitých suchozemských ekosystémů, včetně amazonského deštného lesa.¹²

Nad úrovní 2 °C se rovněž zvyšují rizika náhlé, zrychlující se nebo překotné změny klimatu. Mezi události, ke kterým by mohlo dojít, patří dosažení bodů klimatického

zvratu, což by vedlo například ke ztrátě ledových příkrovů západní Antarktidy a Grónska (což by, mimo jiné, mohlo v průběhu několika málo století zvýšit hladinu moře o více než deset metrů), narušení termohalinní cirkulace oceánů (a spolu s tím Gofského proudu) a přeměnu lesů a půd planety z čistého propadu oxidu uhličitého na čistý zdroj oxidu uhličitého.¹³

Věda o klimatu není dosud schopná specifikovat křivku atmosférických koncentrací skleníkových plynů, která by přesně odpovídala určitému konkrétnímu globálnímu zvýšení teploty. Nicméně na základě současných znalostí se zdá, že pro dosažení vysoké pravděpodobnosti toho, že se zvýšení globální průměrné teploty omezí na 2 °C, bude nutné, aby zvýšení koncentrací skleníkových plynů v celkovém součtu se všemi ostatními oteplovacími a ochlazujícími vlivy na světové klima v roce 2100, ve srovnání s rokem 1750, způsobilo čisté oteplení, které nebude vyšší než oteplení, jež by bylo spojeno s koncentrací oxidu uhličitého přibližně 400 ppm.¹⁴

Koncentrace samotného oxidu uhličitého (které v březnu 2004 činily 379 ppm ve srovnání s úrovní 280 ppm před průmyslovou revolucí)¹⁵ se v nejbližších desetiletích pravděpodobně zvýší nad 400 ppm a mohly by se zvýšit mnohem více v případě scénáře, který nepředpokládá změny ve způsobech lidské činnosti. Přitom atmosférické koncentrace odrazivých a mraky tvořících částic, které dnes částečně vyrovnávají oteplování v důsledku skleníkových plynů, budou nadále klesat. Je tudíž nutná akce, která bude zahrnovat okamžitá opatření na snížení emisí všech skleníkových plynů a sazí (formy částic, která zachycuje teplo), jakož i závazek k ochraně a zvyšování kapacity lesů a půd poutat oxid uhličitý z atmosféry.

Ve světle zvyšujícího se počtu vědeckých důkazů pracovní skupina doporučuje, že by se snižování emisí mělo zaměřit na to, aby na konci století bylo dosaženo takových úrovní koncentrací skleníkových plynů, které budou v souladu s cílem omezit zvýšení globální průměrné teploty na 2 °C, a na to, aby byla omezena doba, po kterou tyto koncentrace budou nad úrovněmi, jež jsou s tímto cílem v souladu.

2. Globální rámec pro závazky po roce 2012

Globální rámec, který bude stavět na Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu (UNFCCC) a Kjótském protokolu a umožní, aby se všechny země v období po roce 2012 na globální úrovni podílely na společné činnosti ve věci změny klimatu, na spravedlivém základě a na základě společných, ale diferencovaných, odpovědností.

Pro dosažení dlouhodobého cíle omezit zvýšení globální průměrné teploty na 2 °C pracovní skupina doporučuje, aby všechny země přistoupily na procesy vedoucí ke stanovení limitů jejich emisí skleníkových plynů „na spravedlivém základě a v souladu s jejich společnými, ale diferencovanými odpovědnostmi a odpovídajícími schopnostmi.“¹⁶

Doporučujeme, aby byl vytvořen globální rámec pro období po roce 2012, který bude stavět na Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu a Kjótském protokolu a přiměje všechny země v příštích desetiletích k činnosti ve věci změny klimatu na mezinárodní úrovni. Byl by vytvořen jako součást dále pokračujících vyjednávání OSN o klimatu. Měl by být založen na víceúrovňovém přístupu¹⁷ a čerpat z návrhu dialogu jih-sever.¹⁸

Navrhovaný globální rámec pro období po roce 2012 by umožnil, aby všechny země přispěly spravedlivým způsobem k řešení problému změny klimatu, a to tak, že by k zemím přiřadil úrovně, které budou odrážet jejich národní situaci. V navrhovaném globálním rámci zůstávají rozvinuté země ve dvou úrovních definovaných v Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu: země, které jsou již industrializované (uvedené v příloze II Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu) a země procházející procesem přechodu na tržní ekonomiku (uvedené v příloze I, ale nikoli v příloze II). Jako přechodné opatření USA a Austrálie (za předpokladu, že nezmění svůj přístup k ratifikaci Kjótského protokolu) procházejí paralelní dráhou s cílem integrovat je s globálním rámcem co nejdříve po roce 2012. Rozvojové země procházejí tříúrovňovým procesem, který nejprve spojuje klimatické a rozvojové cíle a následně zajišťuje limity jejich emisí skleníkových plynů. Tyto země budou přecházet z úrovně do úrovně rychlostí, která bude odrážet změny v jejich národní situaci.

V případě **USA a Austrálie** by integrace do globálního úsilí po roce 2012 vyžadovala, aby se tyto země zavázaly k akci na státní úrovni, s využitím závazných domácích emisních stropů, a přijaly domácí systémy upravující emisní stropy a obchodování s emisemi. Tyto systémy by byly harmonizovány se systémy obchodování v rámci Evropské unie a Kjótského protokolu za předpokladu, že bude existovat rovnováha v úrovni emisních stropů nebo určitý mechanismus diskontování kreditů ze systémů, v nichž jsou emisní stropy podstatně mírnější. Obchodování mezi systémy by mohlo začít během prvního období závazků podle Kjótského protokolu nebo bezprostředně po něm. Takové systémy obchodování jsou podrobněji rozebrány níže v části zabývající se partnerstvími v oboru technologie a obchodování.

Kromě dodržování svých domácích emisních stropů jsou USA a Austrálie vyzývány k tomu, aby se podílely na mechanismech podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a Kjótského protokolu pro pomoc rozvojovým zemím omezovat jejich emise a adaptovat se na změnu klimatu. Obzvláště důležitá bude kooperace s rozvojovými

zeměmi na předávání technologií a financí, zejména prostřednictvím existujících mechanismů jako je mechanismus čistého rozvoje (CDM).

S ostatními stranami by USA a Austrálie musely pod patronátem globálních klimatických vyjednávání OSN vyjednat podmínky, za kterých bude jejich přechodná paralelní dráha plně integrována do globálního rámce.

Podle globálního rámce **rozvinuté země** přijmou větší právně závazné závazky k omezení emisí, které sahají za rok 2012, a o kterých se bude periodicky jednat. Dále se budou podílet na činnosti tím, že budou předávat rozvojovým zemím větší technologické a finanční zdroje ke zmírňování a adaptaci, prostřednictvím mechanismů definovaných Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu, Kjótským protokolem a souvisejícími dohodami. V každé z těchto součástí globálního rámce by ambicióznější závazky přijaly země uvedené v příloze II.

Navrhovaný globální rámec zahrnuje tříúrovňový proces, který všem **rozvojovým zemím** umožní, aby postupně snižovaly náročnost svých ekonomik z hlediska produkce oxidu uhličitého za současného zaručení jejich práva na ekonomický rozvoj. Tyto tři úrovně jsou následující:

1. Nejprve jsou země podporovány v tom, aby spojily svoje rozvojové a klimatické cíle prostřednictvím opatření ke zvyšování důvěry a pobídek, a je to těmto zemím umožněno. Tyto země přijmou politiky a opatření oddělující ekonomický růst od růstu emisí. V případě potřeby budou tyto politiky a opatření odpovídajícím způsobem podporovány zdroji poskytovanými rozvinutými zeměmi.¹⁹
2. Následně se země zavážou snížit u vybraných odvětví svých ekonomik, zejména u odvětví energetiky a dopravy, náročnost z hlediska produkce oxidu uhličitého a postupně půjdou směrem ke svým cílům náročnosti z hlediska produkce oxidu uhličitého.²⁰
3. Nakonec země přijmou závazné emisní cíle, jako je tomu nyní v případě zemí z přílohy I.

Těmito úrovněmi by prošly všechny rozvojové země a procházely by jimi tak, jak jim dovolí jejich národní situace. Zohlednění národní situace by se mohlo opírat o několik kritérií, mezi která patří schopnost zmírnit emise (například hrubý domácí produkt na osobu) a potenciál zmírnit emise (například stupeň energetické účinnosti, emise na jednotku hrubého domácího produktu, emise na osobu). Některé země již dosáhly takového stupně industrializace, kterým se dostaly za počáteční úroveň. Kromě toho země, ve kterých industrializace probíhá rychleji, by také těmito úrovněmi prošly rychleji.

Globální rámec by se nadále rozvíjel se zohledněním tří dalších faktorů:

- nutnosti splnit dlouhodobý klimatický cíl pomocí zajištění toho, aby krátkodobé cíle byly navázány na dlouhodobý cíl a byly s ním v souladu;
- postupného přechodu k systému jednotné produkce na osobu, v dlouhodobém horizontu;

- práv na využití absorpční kapacity atmosféry; a vývoje vědy o klimatu a technologického pokroku.

3. Partnerství v oboru technologie a obchodování

Skupina G8 by mohla hrát rozhodující roli při realizaci technologických a obchodních dohod tím, že vytvoří skupinu pro klima G8+, která bude zahrnovat další velké ekonomiky rozvinutých a rozvojových zemí.

Pro dosažení cíle zabránit zvýšení průměrné globální teploty o více než 2 °C je nutné, aby byla v blízké době zahájena konstruktivní činnost, kterou se začnou omezovat emise v zemích klíčových z hlediska emisí, a to včetně zemí jako jsou USA a Austrálie, které neratifikovaly Kjótský protokol, a velkých rozvojových ekonomik, na kterých Kjótský protokol nepožaduje snížení emisí. Takováto činnost by zahrnovala dobrovolná partnerství, vytvořená tak, aby byla nalezena řešení výhodná pro všechny zúčastněné strany. Celková strategie by se měla zaměřit na vývoj energetických zdrojů, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, včetně obnovitelných zdrojů energie, a zvyšování energetické účinnosti. Jako součást této strategie mohou dohody mezi zeměmi produkujícími významná množství emisí, uzavřené na nižší než globální úrovni, řešit konkrétní problémy z oblasti emisí a vývoje technologií, které doplní existující režimy týkající se změny klimatu.

Pracovní skupina doporučuje, aby skupina G8 hrála rozhodující roli při realizaci technologických a obchodních dohod tím, že vytvoří skupinu pro klima G8+, která bude zahrnovat další velké ekonomiky rozvinutých a rozvojových zemí.

V souladu s cíli takovéto skupiny pro klima G8+ by vlády zemí skupiny G8 měly přijmout dva důležité kroky:

- Za prvé by se měly zaměřit na zvýšení svých výdajů na výzkum, vývoj a předvádění pokročilých technologií pro dosažení vysoké účinnosti konečného využití energie a technologií získávání energie, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, nejméně dvojnásobně do roku 2010. Mělo by to být prováděno ve spojení s uplatněním strategií zajišťujících rychlé a rozsáhlé rozšíření již existujících technologií, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec.
- Za druhé by země skupiny G8 měly vytvořit národní standardy obnovitelného portfolia, aby v roce 2025 vyráběly alespoň 25 % elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, napodobením modelů, které vytváří rostoucí počet rozvinutých a rozvojových zemí. U některých zemí skupiny G8 budou nutné vyšší cíle.²¹

Pracovní skupina rovněž doporučuje, aby země skupiny pro klima G8+ přijaly níže popsané iniciativy, které poskytují inovativní příklady toho, jak zapojit země do strategií zmírnění emisí a budování důvěry veřejnosti. Ukazují okamžité příležitosti ke snížení emisí v odvětví dopravy a stacionárních energetických zdrojů, se zaměřením na oblasti, kde dosud nedošlo k dostatečnému pokroku, kde jsou dostupné příležitosti pro technologické skoky a kde země stojí před klíčovými rozhodnutími ohledně investic pro blízké období.

Vysoce účinná vozidla

Odvětví dopravy je zodpovědné přibližně za třetinu globálních emisí skleníkových plynů.²² Ačkoli jednou z důležitých strategií ke snížení emisí v tomto odvětví je zvý-

šení investic do systémů veřejné dopravy, lze tyto emise výrazně snížit rovněž prostřednictvím zlepšení účinnosti využití paliva. Například automobily s hybridním benzínovým/elektrickým motorem mohou mít spotřebu paliva o třetinu nižší.²³ Pracovní skupina doporučuje, aby byla vytvořena technologická partnerství, ve kterých se země skupiny pro klima G8+ dohodnou na podpoře urychleného pronikání hybridních a jiných vysoce účinných vozidel na trh.

Mělo by se toho dosáhnout prostřednictvím zvýšení standardů účinnosti využití paliva a/nebo daňových pobídek nebo grantů na nákup vysoce účinných vozidel, platících po delší dobu. Vlády by se mohly zavázat rovněž k tomu, že poskytnou daňové pobídky pro nové vybavení výrobních podniků a že vymění vozidla, která samy využívají, za vysoce účinná vozidla, čímž se zvýší poptávka a sníží se výrobní náklady a cenový rozdíl mezi vysoce účinnými vozidly a běžnými vozidly. Tato opatření jsou relevantní rovněž v rychle se industrializujících zemích, jako je Čína, kde rychle roste počet automobilů a vláda již začala stanovovat standardy účinnosti využití paliva pro automobily.

Biopaliva

Emise související s dopravou lze rovněž snížit přechodem od fosilních paliv k obnovitelným zdrojům energie, jako jsou biopaliva, zejména biopaliva získávaná z celulóзовých materiálů, která mohou být míchána s palivy na ropné bázi. Pracovní skupina doporučuje, aby se země skupiny pro klima G8+ shodly na přesunutí svých zemědělských dotací z potravinářských plodin na biopaliva – nynější dotace způsobují, že jsou ceny potravin uměle nízké a v souvislosti s tím ničí zemědělství v rozvojových zemích. Vlády by se měly snažit o podporu tradiční výroby ethanolu, jako je tomu v Brazílii, která získává jednu třetinu svých paliv využívaných v dopravě z ethanolu vyráběného z cukrové třtiny,²⁴ a podporu vznikajících technologií výroby ethanolu z celulóзовých materiálů, které jsou ještě slibnější. Vlády zemí skupiny pro klima G8+ by měly podporovat opatření zvyšující pronikání biopaliv na trh v rozvojových a rozvinutých zemích. Bude přitom nutné uplatnit vhodné pojistky zajišťující, že zvýšené dotace pro biopaliva povedou k podpoře trvale udržitelných způsobů obhospodařování, ochraně kulturně a ekologicky citlivých území a ochraně biodiverzity.

Čistší uhlí

Pracovní skupina doporučuje, aby dotace podporující projekty využívání fosilních paliv byly postupně sníženy a prioritou byla dána podpoře obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti, včetně podpor založených na sledování efektivity. Očekává se nicméně, že uhlí bude v některých důležitých částech světa po určitou dobu nadále hrát hlavní roli v odvětví výroby elektřiny. Z těchto zemí jsou významné zejména Čína a Indie, které plánují, že během nejbližších desetiletí výrazně zvýší svoje kapacity pro výrobu elektřiny v uhelných elektrárnách. V případě těchto zemí je nepravděpodobné, že by bylo možné řešit otázky změny klimatu bez strategie řešící emise z uhlí, ačkoli primárním dlouhodobým cílem musí být přechod ke zdrojům energie, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec.

V praxi to znamená využití takových technologií výroby elektřiny v uhelných elektrárnách, u kterých jsou nejvyšší šance k zachycování oxidu uhličitého způsobem efektivním vzhledem k vynaloženým nákladům, pro odstranění tohoto oxidu uhličitého

z atmosféry, pro případ, že se ukáže, že takovéto odstranění je technologicky a ekonomicky realizovatelné ve významném rozsahu.²⁵ V tomto ohledu představují nejlepší dostupnou technologii elektrárny pracující procesem kombinovaného cyklu s integrovaným zplyňováním uhlí (Integrated Gasification Combined Cycle, IGCC).

Kromě toho, ačkoli jsou v současné době elektrárny využívající technologii IGCC nákladnější než běžné uhelné elektrárny, nabízí se zde možnost zlepšit jejich ekonomickou efektivnost prostřednictvím „výroby více produktů“ – výroby chemikálií (včetně kapalných paliv a vodíku) paralelně s výrobou elektřiny. Elektrárny využívající technologii IGCC rovněž mají bezprostřední přínosy pro zdraví tím, že snižují emise toxických látek znečišťujících vzduch, které způsobují respirační a kardiovaskulární onemocnění. Tato onemocnění jsou v rychle se industrializujících zemích zodpovědná každý rok za tisíce úmrtí.²⁶

Vzhledem k neexistenci opatření, která by internalizovala škody na životním prostředí způsobované běžnými uhelnými elektrárnami, existuje v současné době cenový rozdíl mezi elektřinou vyrobenou v elektrárnách využívajících technologii IGCC a v běžných elektrárnách. Je tudíž nutná pobídka, která bude podporovat elektrárny využívající technologii IGCC, jež umožňují zachytávání a skladování oxidu uhličitého, jako preferovanou technologii pro uhelné elektrárny, které mají být postaveny v nejbližších letech.

Skupina pro klima G8+ by se mohla dohodnout na podpoře výstavby takovýchto elektráren využívajících technologii IGCC prostřednictvím záruk na půjčky. Tyto záruky by zajišťovaly agentury pro exportní úvěry z industrializovaných zemí této skupiny. Takový program záruk na půjčky na výstavbu elektráren využívajících technologii IGCC v rozvojových zemích, včetně Číny a Indie, by pomohl tomu, aby se elektrárny využívající technologii IGCC staly konkurenceschopnými z hlediska nákladů ve srovnání s běžnými uhelnými elektrárnami. Je samozřejmé, že toto by se nemělo dít na úkor poskytování další podpory projektům na využívání obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti.

Obchodování s emisemi

Domácí programy obchodování s emisemi v různých částech světa by mohly být vytvořeny tak, aby umožnily jejich postupnou integraci do společného mezinárodního režimu obchodování s emisemi. V současné době již funguje systém pro obchodování s emisemi v rámci Evropské unie a v USA a v Austrálii existují návrhy domácích programů obchodování s emisemi. Úspěšná integrace těchto programů bude záviset na rovnováze v úrovni emisních stropů nebo vytvoření systému diskontování kreditů z programů, v nichž jsou emisní stropy podstatně mírnější.

Integrace nabízí několik výhod:

- vytvoření většího unifikovaného trhu by pravděpodobně snižovalo výkyvy cen;
- pro nadnárodní firmy působící na různých trzích by bylo výhodné, že by pro ně všude platil stejný soubor pravidel;
- zainteresování všech firem na multilaterální politice ve věci klimatu by je zapojilo do vytváření nového globálního rámce; a

- vytvoření cesty pro to, aby se USA a Austrálie aktivněji podílely na spolupráci se zbytkem rozvinutého světa, by sloužilo jako odrazový můstek k jejich plné integraci do globálního rámce po roce 2012.

Pracovní skupina doporučuje, aby skupina pro klima G8+: (1) naléhala na to, aby všechny industrializované země přijaly národní programy upravující stropy pro emise oxidu uhličitého a upravující obchodování s nimi a (2) podporovala vytváření společných standardů pro měření snížení emisí a informování o tomto snížení, jakož i jasných a vynutitelných domácích mechanismů pro splnění závazků ke snížení emisí, aby byla usnadněna budoucí integrace systémů pro obchodování s emisemi. Měly by být vytvořeny rovněž společné standardy pro kompenzace založené na projektech, které poskytnou další pobídky pro zapojení rozvojových zemí.

4. Celosvětové prosazení energetiky budoucnosti produkující nízké množství oxidu uhličitého

Vlády by měly vytvořit vůdčí koalici rozvinutých a rozvojových zemí, které se zavázaly k činnosti ve věci změny klimatu.

Aby mohly země na chystaných vyjednáváních na mezinárodní úrovni přijmout podstatné závazky týkající se klimatu, je potřeba pomoci jim snížit náročnost jejich ekonomik z hlediska produkce oxidu uhličitého. Snížení náročnosti ekonomik z hlediska produkce oxidu uhličitého a dosažení trvale udržitelných úrovní spotřeby energie, na základě zvýšené účinnosti konečného využití energie a na základě technologií získávání energie, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, by se mělo stát hnací silou technologické modernizace.

Zvýšení účinnosti konečného využití energie v domácnostech, úřadech, vozidlech a průmyslu nabízí největší, nejrychlejší, nejlevnější a nejjednodušší dostupná snížení náročnosti ekonomiky z hlediska produkce oxidu uhličitého, nelze jím však dosáhnout takového snížení emisí, jakého je potřeba. Hodně přispět zde bude muset rovněž velké rozšíření takových způsobů získávání energie, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec. Mezi prvky, které budou zřejmě hrát velkou roli v tomto energetickém mixu produkujícím nízké množství oxidu uhličitého, patří paliva získávaná z biomasy, která bude pěstována jako obnovitelný zdroj, a elektřina získávaná z větru a fotovoltaickými články.²⁷

Proces snižování náročnosti energetického systému z hlediska produkce oxidu uhličitého musí zahrnovat jak veřejný tak soukromý sektor na všech úrovních. Pracovní skupina zejména doporučuje, aby vlády urychlily proces vytváření vůdčí koalice rozvinutých a rozvojových zemí, které se zavázaly k činnosti ve věci změny klimatu. Tato koalice by měla vyvíjet činnost přesahující multilaterální diplomatická jednání o klimatu tím, že se bude zaměřovat na synergie mezi politikami zabývajícími se klimatem a rozvojem a bude plně integrovat strategie podpory technologií, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, do národních programů trvale udržitelného rozvoje. Pracovní skupina zejména doporučuje, aby vlády zemí této vůdčí koalice přijaly reformy ke zvýšení energetické účinnosti a snížení náročnosti výroby energie z hlediska produkce oxidu uhličitého tím, že odstraní překážky stojící v cestě technologiím a praktikám, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, jež jsou komerčně realizovatelné nebo blízko uplatnění na trhu, a zvýší investice do nich.

Reformy na národní úrovni by zahrnovaly:

- Srovnání podmínek pro obnovitelné zdroje energie a fosilní paliva a internalizaci nákladů souvisejících s fosilními palivy prostřednictvím toho, že budou odstraněny podpory v oblasti fosilních paliv a přijaty systémy upravující strop pro emise oxidu uhličitého a upravující obchodování s nimi, jakož i prostřednictvím podpory ekologické daňové reformy a pobídek ke zvýšení účinnosti.
- Využití inovativních finančních mechanismů podporovaných vládou, jako jsou fondy pro čistou energii a vládou garantované investiční obligace ("globální rozvojové dluhopisy"), které by podporovaly investice do uplatnění trvale udržitel-

- ných technologií, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec.
- Novou podporu předávání technologií, které produkují nízké množství oxidu uhličitého nebo jej neprodukují vůbec, rozvojovým zemím, navíc k existujícím bilaterálním a multilaterálním programům, a to včetně navýšení zvýhodněně poskytovaných finančních prostředků.
 - Požadavek na jednotlivé agentury pro exportní úvěry, aby přijaly minimální standardy účinnosti pro projekty, které podpoří, nebo standardy náročnosti z hlediska produkce oxidu uhličitého, které budou zahrnovat celé portfolio.
 - Spojení místního ekonomického rozvoje se snížením produkce oxidu uhličitého tím, že budou v případě projektů podpořených agenturami pro exportní úvěry zmírněna omezení toho, jaký může být místní podíl na projektu, aby se tak podpořilo uplatnění místně vhodných technologií produkujících nízké množství oxidu uhličitého a zapojení místních partnerů.
 - Zajištění toho, aby firmy přiznaly rizika související se změnou klimatu a aby institucionální investoři brali v úvahu dlouhodobá rizika svých investic jako součást svých povinností založených na důvěře.

Reformy na mezinárodní úrovni by zahrnovaly:

- Přezkoumání a podstatné zvýšení cíle Světové banky navýšit její investice do obnovitelných zdrojů energie, na základě přehledu těžebního průmyslu.
- Reformu dohody OECD o agenturách pro exportní úvěry s cílem zlepšit podmínky, které agentury pro exportní úvěry nabízejí v případě projektů zaměřených na obnovitelné zdroje energie a energetickou účinnost, aby byly alespoň stejně výhodné jako jsou podmínky v případě fosilních paliv a jaderné energie.
- Požadování toho, aby multilaterální banky braly v úvahu vliv jimi financovaných projektů na klima, pomocí provádění energetických auditů u projektů náročných na energii a financování opatření na úsporu energie, a následovaly tak příkladu Evropské banky pro obnovu a rozvoj, a aby přijaly minimální standardy účinnosti pro projekty, které podpoří, nebo standardy náročnosti z hlediska produkce oxidu uhličitého, které budou zahrnovat celé portfolio.

5. Usnadnění adaptace na změnu klimatu

Rozvinuté země by měly přijmout větší odpovědnost za pomoc rozvojovým zemím adaptovat se na změnu klimatu se současným zajištěním toho, aby politika týkající se klimatu přímo přispívala k odstraňování chudoby.

Rozvojové země již nyní pocítují nepříznivé dopady změny klimatu a vzhledem k setrvačnosti globálního klimatického systému je určité zvýšení těchto dopadů v budoucnosti nevyhnutelné, bez ohledu na to, jaké akce budou nyní učiněny ke snížení emisí.²⁸ Mezivládní panel pro změnu klimatu dospěl k závěru, že rozvojové země budou rovněž muset čelit nejvážnějším dopadům změny klimatu a mají nejmenší kapacitu pro adaptaci na ně.²⁹ Změna klimatu tak hrozí tím, že podkope mnohé z cílů rozvoje stanovených OSN jako Millenium Development Goals, včetně cíle vymýtit extrémní hlad a chudobu, s vážnými důsledky pro nejchudší lidi světa. Miliony jich mohou být donuceny opustit svá bydliště a stát se klimatickými uprchlíky.³⁰

Rozvinuté země by měly přijmout větší odpovědnost za pomoc rozvojovým zemím adaptovat se na změnu klimatu se současným zajištěním toho, aby politika týkající se klimatu přímo přispívala k odstraňování chudoby. Za tímto účelem musí rozvinuté země dosáhnout změny ve svém snažení. Pracovní skupina proto doporučuje následující kroky:

- Musí být dodržovány platné závazky týkající se financování adaptace. Evropská unie a další rozvinuté země vydaly na sedmé konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu v Marakeši v roce 2001 "politickou deklaraci", že budou poskytovat 450 milionů USD ročně, hlavně na adaptaci. Dosud bylo poskytnuto pouze přibližně 20 milionů USD.
- Musí být poskytovány nové a další finanční prostředky pro zajištění financování adaptace, přičemž příspěvky musí souviset, alespoň zčásti, se současnou a historickou zodpovědností za emise. Ta by se měla zhodnotit za využití propracované vědecké metodologie, jako je metodologie vyvinutá v rámci iniciativy pro modelování a hodnocení příspěvků ke změně klimatu (iniciativy MATCH). Dlouhodobá budoucnost existujících orgánů pro financování adaptace musí být rovněž zajištěna tím, že se hlavní industrializované země zavážou k tomu, že budou spolehlivě, pravidelně a dlouhodobě financovat již vytvořené "Marakešské fondy".
- Vlády musí přijmout zodpovědnost za dopady změny klimatu, tím, že budou iniciovat vytvoření mezinárodního kompenzačního fondu. Ten bude podporovat zmírňování katastrof a zvyšování připravenosti na ně, pomoc při katastrofách a přestěhování, ve spolupráci s dotčenými zeměmi a komunitami.
- Otázky adaptace musí být integrovány do rozvojové pomoci. Pomoc, která bude investována do infrastruktury s relativně dlouhou životností, by měla být "prověřena z hlediska klimatu", tím, že se předpokládané dopady vezmou v úvahu při projektování a výstavbě.
- Politici ve zranitelných zemích si musí být vědomi důsledků změny klimatu pro obyvatele a ekonomiky svých zemí. U všech nových politik by měli aplikovat

hodnocení zranitelnosti nebo hodnocení vlivů na životní prostředí, aby se vyhnuli čemukoli, co by zvyšovalo rizika u zranitelných komunit, a měli by integrovat adaptační politiky a opatření do strategií rozvoje.

- Bezodkladně musí být prováděn další výzkum očekávaných dopadů na různé regiony, aby mohly být identifikovány nejvíce zranitelné komunity. Je rovněž nutný výzkum nejlepších politik a technologií, jakož i životních strategií pro zvládnutí očekávaných rizik souvisejících s klimatem.
- Musí být poskytována pomoc, která bude zvyšovat způsobilost národních politiků ze zranitelných zemí účastnit se mezinárodních vyjednávání o klimatu, implementovat příslušnou politiku ve svých zemích a provádět odpovídající posouzení, aby se vyhnuli nevhodným adaptačním politikám.

6. Informování o změně klimatu

Vlády nutně musí budovat veřejnou podporu politik týkajících se klimatu, které umožní, aby svět splnil cíl omezit zvýšení globální průměrné teploty na 2 °C nad úroveň před průmyslovou revolucí. Veřejná informovanost o změně klimatu a řešeních tohoto problému je stále znepokojivě nízká.³¹

V důsledku toho pracovní skupina v souladu s článkem 6 Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu doporučuje, aby se vedoucí koalice vlád z rozvinutých a rozvojových zemí zavázala k tomu, že bude zvyšovat veřejnou informovanost a budovat veřejnou podporu akcí ke zmírňování změny klimatu.

Pro zvýšení veřejné informovanosti a budování veřejné podpory budou vlády muset sdělování informací o změně klimatu veřejnosti brát jako svoji prioritu a budou muset podniknout kroky ke zvýšení účinnosti aktivit informujících o změně klimatu. Tyto aktivity by měly být dostatečně financovány a měly by předávat konzistentní sdělení, včetně skutečností týkajících se cíle zabránit zvýšení teploty o více než 2 °C, a měly by být prováděny dlouhodobě. Tyto aktivity by měly být rovněž kombinovány s podpůrnými politickými opatřeními, které umožní, aby k činům přikročila i veřejnost.

Poznámky

¹ Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001): *Změna klimatu 2001: vědecký základ*, Cambridge University Press.

² *tamtéž*

³³ Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001): *Změna klimatu 2001: dopady, adaptace a zranitelnost*, Cambridge University Press.

⁴ *tamtéž*

⁵ *tamtéž*

⁶ Jorgenson D a kol. (2000) *Role substitute v pochopení nákladů na politiku týkající se změny klimatu*, zpráva připravená pro centrum Pew Center on Global Climate Change.

⁷ Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, článek 2.

⁸ Arktická rada a Mezinárodní vědecká komise pro Arktidu (2004) *Vlivy oteplování klimatu - hodnocení vlivů na klima Arktidy*, Cambridge University Press; a Mezinárodní federace společností červeného kříže a červeného půlměsíce (2002) *Zpráva o světových katastrofách*, Ženeva, kapitola 4.

⁹ Německá poradní rada pro globální změnu (2003) *Strategie ochrany klimatu pro 21. století: Kjóto a po něm* WBGU.

¹⁰ Alespoň po dobu následujícího sta let hrály jiné vlivy na klima mnohem větší roli než zvyšování koncentrací skleníkových plynů a globální průměrná povrchová teplota v roce 1850 byla pravděpodobně o něco nižší než v roce 1750. Nicméně měření pomocí teploměrů – jejichž rozsah začal být dostatečný na to, aby bylo možné přímo stanovit globální průměrnou teplotu, až kolem roku 1860 – dokládají, že mezi tehdejší dobou a rokem 2004 se teplota zvýšila o přibližně 0,8 °C neboli 1,4 °F a očekává se, že se bude zvyšovat ještě dále v důsledku setrvačnosti klimatu. Viz Meteorologický ústav Velké Británie, „2004: Další teplý rok“, tisková zpráva a informace na internetových stránkách, prosinec 2004, <http://www.meto.gov.uk/corporate/pressoffice/20041216.html>.

¹¹ Parry M., Arnell N., Fischer G., Iglesias A., Kovats S., Livermore M., Martens P., McMichael T., Nicholls R. a Rosenzweig C. (2001): „Ohrožení milionů: definování klíčových hrozeb a terčů změny klimatu.“ *Global Environmental Change* 11: str. 181–183; a Fisher G., Shah M., Nachtergaele F., van Velthuizen H. (2001) *Globální agro-ekologické hodnocení zemědělství v 21. století*, Laxenburg, Rakousko.

¹² Sheppard C. R. C. (2003) „Předpokládaný opakovaný výskyt masové mortality korálů v Indickém oceánu“ *Nature* 425 (6955): str. 294–297. Hoegh-Guldberg O. (1999) „Změna klimatu, bělení korálů a budoucnost korálových útesů světa“ *Marine and Freshwater Research* 50(8): str. 839 - 866. Cowling S. A., Cox P. M., Betts R. A., Ettwein V. J., Jones C. D., Maslin M. A. a Spall S. A. (2004) „Porovnání simulovaných minulých a budoucích reakcí amazonského deštného lesa na atmosférickou změnu“ *Philosophical Transactions: Biological Sciences* 359(1443): str. 539–547.

¹³ Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001) *Změna klimatu 2001: vědecký základ*, Cambridge University Press: str. 419-20, 642; a Cox P., Betts R., Jones C., Spall S. a Totterdell I. (2000) „Zrychlení globálního oteplování v důsledku zpětné vazby koloběhu uhlíku ve zdvojeném klimatickém modelu.“ *Nature* 408: str. 184–187.

¹⁴ Baer, Paul (2004) *Pravděpodobnostní analýza cílů stabilizace klimatu a její důsledky pro preventivní politiku*. Přednáška přednesená na výročním shromáždění Americké geofyzikální unie, 17. prosince 2004, San Francisco. Autorova analýza dokládá, při zohlednění současných nejistot ohledně relevantních parametrů, že stabilizace čistých oteplujících a ochlazujících vlivů na klima v roce 2100 na úrovni odpovídající zvýšení koncentrace oxidu uhličitého na 400 ppm z jeho úrovně 280 ppm před průmyslovou revolucí znamená 80% pravděpodobnost, že se zvýšení globální průměrné teploty omezí na 2° C nad úroveň před průmyslovou revolucí. Naproti tomu odhaduje, že stabilizace čistých oteplujících a ochlazujících vlivů na ekvivalentu 550 ppm oxidu uhličitého znamená pouze 10 až 20%

pravděpodobnost toho, že se zvýšení globální průměrné teploty omezí na 2° C. Oteplující vlivy na klima, kromě oxidu uhličitého, zahrnují zvýšení koncentrací jiných skleníkových plynů než oxidu uhličitého (jako je metan, oxidy dusíku a halogenované uhlovodíky) a sazí v atmosféře. Mezi ochlazující vlivy patří zvýšení atmosférických koncentrací aerosolů (t.j. odrazivých a mraky tvořících částic), jakož i zvýšení odrazivosti povrchu Země. Viz rovněž Paul Baer a Tom Athanasiou, „Pravda o nebezpečné změně klimatu“, 2004 na www.ecoequity.org/ceo/ceo_8_2.htm.

¹⁵ <http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/3732274.stm>.

¹⁶ Rámcová úmluva OSN o změně klimatu, článek 3.1.

¹⁷ Viz například M. den Elzen, M. Berk, P. Lucas, B. Eickhout a D. van Vuuren, (2003) *Zkoumání režimů klimatu pro diferenciaci závazků pro dosažení klimatického cíle Evropské unie*. Zpráva RIVM 728001023/2003, Bilthoven, Nizozemí

www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/728001023.html; a Síť pro klimatickou akci (2003) *Uskutečnitelný globální rámec pro zabránění nebezpečné změně klimatu*. Diskusní materiál CAN: COP9, Miláno, Itálie. www.climate-network.org/docs/CAN-DP_Framework.pdf.

¹⁸ Dialog jih-sever o spravedlnosti ve skleníku (2004) *Návrh adekvátní a spravedlivé globální dohody o klimatu*, Wuppertálský institut pro klima, životní prostředí a energii a Centrum energetického výzkumu. Financováno Německým federálním ministerstvem pro ekonomickou kooperaci a rozvoj (BMZ) www.wupperinst.org/download/1085_proposal.pdf.

¹⁹ Politiky a opatření trvale udržitelného rozvoje (SD PAMs) umožňují politikům v rozvojových zemích zabudovat politiku týkající se změny klimatu do cest trvale udržitelného rozvoje. Je to relativně jednoduchý způsob k tomu, aby rozvojové země provedly první kroky směrem k dlouhodobé činnosti ve vztahu ke změně klimatu. Otázky změny klimatu by mohly být zabudovány například do národního energetického sektoru, prostřednictvím toho, že se bude zaměřovat na poskytování trvale udržitelných energetických služeb. Více informací o politikách a opatřeních trvale udržitelného rozvoje viz například H. Winkler, R. Spalding-Fecher, S. Mwakasonda a O. Davidson, „Politiky a opatření trvale udržitelného rozvoje: jak začít rozvojem řešit změnu klimatu“ v Baumert K. a kol. (eds.) (2002) *Navázání na Kjótský protokol - možnosti ochrany klimatu*, WRI.

²⁰ Přístupem, který může být v tomto stádiu obzvláště relevantní, je návrh sektorového mechanismu čistého rozvoje, který aplikuje tyto politiky a opatření na konkrétní odvětví (jako je odvětví energetiky) prostřednictvím již nyní existujících cest pro zapojení rozvojových zemí do Kjótského protokolu, a to mechanismu čistého rozvoje. Sektorový mechanismus čistého rozvoje aplikuje mechanismus čistého rozvoje na sektory (odvětví) místo aplikace pouze na projekty. Omezení náročnosti odvětví energetiky a dopravy z hlediska produkce oxidu uhličitého by mohlo být provedeno prostřednictvím sektorového mechanismu čistého rozvoje, který se důkladně zaměřuje na rozvoj a reformu odvětví trvale udržitelné energetiky. Více informací o sektorovém mechanismu čistého rozvoje viz například J. Samaniego a C. Figueres, „Vývoj směrem k sektorovému mechanismu čistého rozvoje.“ v Baumert, K. a kol. (eds.) (2002) *Navázání na Kjótský protokol - možnosti ochrany klimatu*, WRI.

²¹ Francie a Itálie se již zavázaly k tomu, že budou do roku 2010 vyrábět 21 %, respektive 25 %, své elektrické energie z obnovitelných zdrojů. Mohlo by pro ně tudíž být vhodnější, aby pro rok 2025 přijaly vyšší cíle než je minimální cíl 25 % doporučený pro ostatní země skupiny G8.

²² Informační centrum Mezinárodní energetické agentury <http://www.iea.org>.

²³ Společnost pro úsporu energie (Energy Saving Trust) (2002) *Cesty k vozidlům budoucnosti: Strategie do roku 2020*

²⁴ Ministerstvo životního prostředí brazilské vlády <http://www.mct.gov.br/clima>.

²⁵ Informační centrum Mezinárodní energetické agentury <http://www.iea.org>.

²⁶ *tamtéž*

²⁷ Pracovní skupina se shodla na tom, že významnou roli budou muset hrát obnovitelné zdroje energie a že důležité mohou být rovněž vyspělé technologie využití fosilních paliv, které mohou zachytávat oxid uhličitý a odstraňovat ho z atmosféry. Nezaujala žádné stanovisko k jaderné energii.

²⁸ Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001): *Změna klimatu 2001: dopady, adaptace a zranitelnost*, Cambridge University Press, str. 5 - 7; a Mezinárodní federace společností červeného kříže a červeného půlměsíce (2002) *Zpráva o světových katastrofách*, Ženeva, kapitola 4.

²⁹ Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001): *Změna klimatu 2001: dopady, adaptace a zranitelnost*, Cambridge University Press, str. 8.

³⁰ Miléniové cíle rozvoje stanovené OSN <http://www.un.org/millenniumgoals/>. DFID (2004) Klíčová fakta 1: Změna klimatu v Africe, v *Změna klimatu prohlubuje chudobu a způsobuje problémy strategiím omezování chudoby*, Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj; Mezivládní panel pro změnu klimatu (2001): *Změna klimatu 2001: dopady, adaptace a zranitelnost*, Cambridge University Press, kapitola 7.

³¹ Mezinárodní monitor životního prostředí GlobeScan. www.globescan.com.

Příloha A: Úkoly pracovní skupiny

Mezinárodní pracovní skupina pro změnu klimatu byla vytvořena Institutem pro výzkum veřejné politiky, Australským institutem a Centrem pro pokrok Ameriky, aby vytvořila a prosazovala návrhy zaměřené na upevnění výsledků, kterých bylo dosaženo Kjótským protokolem, a navazující na tyto výsledky, na mezinárodní úrovni. Cílem je pomoci zajistit to, aby byl z dlouhodobého hlediska účinně řešen problém změny klimatu.

Za tímto účelem bude pracovní skupina zkoumat následující otázky:

- Důkazy o ekonomických nákladech, které vzniknou, pokud nedojde ke snížení globálních emisí skleníkových plynů, a o technické a ekonomické proveditelnosti výrazných snížení emisí produkovaných rozvinutými zeměmi a zavedení limitů emisí z rozvojových zemí, z dlouhodobého hlediska.
- Akce nutné pro upevnění výsledků, kterých bylo dosaženo Kjótským protokolem, a pro navázání na tyto výsledky, směrem k dosažení základního cíle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, tedy ke stabilizaci koncentrací skleníkových plynů v atmosféře na úrovni, která zabrání nebezpečnému antropogennímu ovlivnění klimatického systému.
- Možnosti, jak zajistit přijetí budoucích závazků týkajících se produkce skleníkových plynů všemi rozvinutými zeměmi, jakož i rozvojovými zeměmi.

Pracovní skupina připraví konečnou zprávu, která bude zveřejněna na začátku roku 2005 a bude obsahovat doporučení pro politiky a vlády v rozvinutých a rozvojových zemích. Tato zpráva bude určena širokému okruhu osob, zejména se však zaměří na poskytnutí nezávislého poradenství vládě Velké Británie ohledně toho, jak dosáhnout pokroku v mezinárodní politice týkající se změny klimatu během jejího předsednictví skupině G8 a Evropské unii v roce 2005.